

ОБУСТАВА ИСТРАГЕ

Мср Иван Мацура¹
Окружно тужилаштво Бања Лука

Апстракт. Чланак се бави мјерама и радњама које предузима тужилац са позитивно-правног аспекта у Републици Српској, примјеном материјалних и процесних прописа када доноси наредбу о обустави истраге. У овом раду се разматрају институти, околности, сметње, степен сумње, правни основ, као и процесни механизми рјешавања пријава и извјештаја о криминалитету.

Сврха рада је да у постојећем концепту истраге формулисане искључиво у начелу легалитета, укаже да подносиоци пријава, на првом мјесту полиција, о постојању сумње о кривичном дјелу треба да консултују више тужиоца, повећају квалитет рада, прије подношења извјештаја оцијене јесу ли прикупили довољно доказа, редовно анализирају случајеве о обустави истраге са циљем смањења прилива предмета и непотребног трошења тужилачко-судских ресурса.

Поводом појединих питања која се у вези са обуставом истраге постављају, приказани су како теоријски ставови тако и примјери из праксе, а пошто су истраге у начелу тајне, примјери су приказани као хипотетички.

Кључне ријечи: обустава истраге, разлози, притужба, одлуке

УВОД

Правни основ за обуставу истраге на основу кривичних пријава и извјештаја поднесених од стране полиције, образложеном наредбом од стране тужиоца садржан је у сљедећим правним изворима: Закону о кривичном поступку Републике Српске – ЗКП, (*Службени класник РС*, бр.

¹ Email: icomacura@gmail.com

53/12); Кривичном закону Републике Српске – КЗ (*Службени класник РС*, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 67/13); Закон о имунитету Републике Српске; Уставу Републике Српске; Закону о тужилаштвима Републике Српске; Закону о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку. Истрага која подразумева скуп свих радњи и мјера које предузима тужилац или овлаштена службена лица под надзором тужиоца након сазнања да постоје основи сумње да је извршено кривично дјело, усмјерених на откривање и расвјетљавање кривичних дјела и њихових учинилаца, а у циљу њиховог кривичног гоњења може, од стране самог тог тужиоца, примјеном материјалних и процесних прописа да буде обуштавена. Уколико након проведене истраге тужилац установи да дјело које је учинио осумњичени није кривично дјело, ако постоје околности које искључују кривицу осумњиченог, ако нема довољно доказа да је осумњичени починио кривично дјело, ако је дјело обухваћено амнестијом или помиловањем или застарјелосту или ако постоје друге сметње које искључују кривично гоњење, тужилац ће наредбом обушавити истрагу. Обуштава представља негативну одлуку тужиоца у погледу даљег кривичног гоњења послје отварања истраге (Симовић, 2013:125). На јавну тужилачку одлуку, наредбу о обушави истраге, постоји право на притужбу, које припада оштећеном, у року од осам дана, канцеларији тужиоца.

РАЗЛОЗИ ЗА ОБУШТАВУ ИСТРАГЕ

1. Тужилац ће наредбом истрагу обушавити уколико установи да дјело које је учинио осумњичени није кривично дјело. Разлог за обушту истраге због тога што пријављено дјело које је учинио осумњичени није кривично дјело односи се на околности под којима нису испуњена сва законска обиљежја кривичног дјела (радња, противправност, одређеност кривичног дјела у закону и виност или кривица) или када иако постоје законска обиљежја кривичног дјела, постоје околности које искључују противправност, односно постоји неки од основа његовог искључења (као нпр. разлог искључења противправности одавања службене тајне из ст. 5, чл. 355, КЗ, или неки од општих основа као што је нужна одбрана или крајња нужда и др.). Уколико се утврди њихово постојање, кривично дјело не постоји (Бабић ет.ал., 2005: 121). Обушту истраге ће, по основу да пријављено дјело није кривично дјело, тужилац наредити у сљедећим случајевима: када је у питању кривичноправно ирелевантан догађај (самоубиство, несретни случај) или се ради о имовинско-правном спору², прекршају, дисциплинском поступку и када недостаје неки од

---

2 МУП ЦЈБ Бања Лука, по пријави оштећене, након прикупљених података и

елемената из законског описа, бића пријављеног кривичног дјела, односно обиљежја која чине посебне појмове појединих кривичних дјела (нпр. противправност) или због недостатка неког посебног елемента кривичног дјела о којем се ради³. Ради се о недовољно прецизном препознавању свих релевантних елемената законског описа кривичног дјела (бића дјела), а самим тиме и о кривој квалификацији дјела и нетачном супсумирању чињеничног реалитета током криминалистичке диференцијалне дијагнозе. У процесу истаге кривичног дјела учествују и полиција и тужилац, с тим да полиција ставља тежиште на хеуристичку (откривачку), а тужилац на силогистичку (доказну) компоненту. У пракси би то требало значити како је полиција та која би требало да трага за чињеницама које указују на то да је учињено одређено кривично дјело, односно да је одређено лице учинило конкретно кривично дјело, а тужилац би требало да својим ранијим укључивањем у криминалистичко истраживање и истрагу, те давањем стручног мишљења укаже на који начин те чињенице треба прикупити како би оне биле правно релевантне.

У наставку класификације разлога обуштаве истраге, детаљније се разрађују поједини разлози.

1.1. Дјело малог значаја је чест разлог обуштаве истраге од стране тужиоца. Полиција и друга овлаштена службена лица током подношења извјештаја о кривичном дјелу нису овлаштени да процјењу постоје ли околности које неко дјело чини малог значаја, већ су дужни такве околности утврдити, те такве податке доставити тужиоцу.

Оно је дефинисано чл. 7, ст. 2 КЗ, тако да није кривично дјело оно дјело које је, иако садржи обиљежја кривичног дјела одређена законом,

---

обавјештења доставио је извјештај за ххх, због постојања основа сумње да је починио кривично дјело пословна превара из чл. 265, ст. 2, КЗ РС. У вријеме закључења уговора, као и потписивања мјенице, рачуни осумњиченог нису били блокирани, што значи да у моменту закључења уговора, односно склапања правног посла није било намјере, односно иста се није могла доказати да је осумњичени обмануо другога и лажно приказао, а из чега произилази став тужилаштва да наведено дјело није кривично дјело, јер у себи не садржи потребна обиљежја, односно умишљај на извршење овог кривичног дјела већ се у конкретном случају ради о грађанско правном односу за који је надлежан Основни суд у Бања Лукци. Радујко Г. „Израда тужилачких аката“, Бања Лука. Преузето 10.1.2017, са сајта, www.rs.cest.gov.ba/2014-01-22-09-12.

3 Имајући у виду тешке материјалне прилике осумњиченог, те чињеницу да је од мјештана сазнао за могућност да се са парцеле гдје је скинут кукуруз остаци сакупљају, поводећи се за осталим људима који су на исти начин сакупљали кукуруз, долази се до закључка да је степен кривике осумњиченог низак. У конкретном случају ради се о незнатним последицама, с обзиром на укупну вриједност кукуруза који је одузет, притом имајући у виду да је сакупљање кукуруза извршено у току децембра, тако да је кукуруз био изложен временским непогодама што је од утицаја на његов квалитет. Наведено према: Избор судске праксе, научни, стручни и информативни часопис, Београд, 9/09, стр. 39.

у занемарљивој мјери опасно због свог малог значаја и због незнатности или одсутности штетних посљедица. Дјело је малог значаја ако на то указују његова природа, тежина, околности под којима је учињено, низак степен кривице учиниоца или његове личне околности. Из наведене одредбе недвосмислено произилази да дјело малог значаја представља институте који искључују противправност кривичног дјела (Делић 2006: 376). Ту је ријеч о тз. премисивној норми која има такво дејство да у једном конкретном случају понашање које је обухваћено законским бићем одређеног кривичног дјела чини допуштеним. Премисивна норма која прописује основ који искључује противправност у својој бити нема функцију да оправда нешто што је у кривичном праву забрањено, већ да оствари посебан циљ, да ријеши неизбјежну колизију између добра, интереса и дужности (Бачић, 1995: 202). Да би једно дјело било малог значаја, потребно је да су испуњени прописани услови, да се ради о лакшим кривичним дјелима, да је низак степен кривице учиниоца⁴ или његове личне околности, те да је посљедица незнатна или одсутна⁵. Са криминално-политичког аспекта, институт дјело малог значаја предствља један од важнијих инструмената криминалне политике на подручју третирања ситнијег, багателног криминалитета, јер се помоћу овог института из кривичног права, условно речено, искључују безначајна кривична дјела.

1.2. Ако је послије извршења кривичног дјела измијењен закон, једном или више пута, а из основа сумње проистјече да пријављено дјело није кривично дјело. Истрага о пријављеном дјелу ће од стране тужиоца бити обустављена због промјене законских прописа. Ради се о начелу примјене блажег закона и временско важење кривичног закона (чл. 4, ст. 2, КЗ). Ако се закон након учињења кривичног дјела измијени једном

---

4 Имајући у виду тешке материјалне прилике осумњиченог, те чињеницу да је од мјештана сазнао за могућност да се са парцеле гдје је скинут кукуруз, остаци сакупљају, поводећи се за осталим људима који су на исти начин сакупљали кукуруз, долази се до закључка да је степен кривице осумњиченог низак. У конкретном случају ради се о незнатним последицама с обзиром на укупну вриједност кукуруза који је одузет притом имајући у виду да је сакупљање кукуруза извршено у току децембра, тако да је кукуруз био изложен временским непогодама што је од утицаја на његов квалитет. Наведено према: Избор судске праксе, научни, стручни и информативни часопис, Београд, 9/09, стр. 39.

5 Уколико због штрајка запослених у МУП-у није било могуће издати друге регистарске таблице у краћем року, те је осумњичени употребио као праву лажну јавну исправу једну регистарску таблицу од пластике, броја идентичног предњој оригиналној регистарској таблици регистрованог п.м.в на тај начин што је предметним возилом учествовао у јавном саобраћају, при чему је окривљеном неспорно ово возило било нужно за рад, пошто ради као менаџер продаје у предузећу које је власник возила, ради се о дјелу малог значаја. (Ђурић, и Јовановић, 2013: 19).

или више пута, измијени назив или опис кривичног дјела, испитаће се постоји ли правни континуитет тако да се чињенично стање подведе под биће одговарајућег кривичног дјела из новог закона, па ако се утврди да постоји, примијениће се закон који је блажи за учиниоца. Нема кривичног дјела ако правни континуитет не постоји. Ступањем на снагу новог закона, за кривична дјела која су пријављена тужилаштву у ранијем периоду, примјеном новог закона, истрага ће се обуставити.

1.3. Сљедећи разлог за обуставу истрага је промјена неодређене вриједности као законског обиљежја неких кривичних дјела. Ако због промјене начелног правног мишљења висине неодређене вриједности као законског обиљежја неких кривичних дјела из саме пријаве и основа сумње проистиче да пријављено дјело није кривично дјело, а у вези с начелним правним мишљењем кривичног одјељења Врховног суда Републике Српске. Опстанак кривичног дјела зависи и од правног схватања висине неодређених вриједности које су законско обиљежје кривичних дјела. Тако је кривично одјељења Врховног суда Републике Српске на сједници од 30. 06. 2004. године донијело Начелно правно мишљење о висини неодређене вриједности као законског обиљежја неких кривичних дјела у Кривичном закону Републике Српске. Висине неодређене вриједности, као законско обиљежје кривичног дјела, дефинишу се ријечима „већи износ“, „већа вриједност“, „већа штета“, „већа имовинска штета“ и у свим случајевима постоји ако вриједност прелази износ од 10.000,00 КМ.

1.4. Ако се ради о нужној одбрани, тужилац ће обуставити истрагу када чињенични супстрат пријављеног догађаја садржи законске претпоставке за примјену неке од одредби КЗ с формулацијом искључења противправности. Искључење противправности означава ситуацију у којој закон за одређено понашање одређује да није противправно, дакле да по закону није кривично дјело. У кривично право нужна одбрана ушла је као изнимка обвезе правног поретка да казненоправном реакцијом штити најважнија правна добра. Искључена је противправност дјела учињеног у нужној одбрани. Нужна је она одбрана која је неопходно потребна да се од свог добра⁶ или од добра другог одбије истовремени или непосредно предстојећи противправни напад. Право на нужну одбрану изводи се из два начела: начела самозаштите према коме нико није дужан трпјети повреде својих правних добара, па је овлаштен силом одбити напад на њих и начела потврђивања (афирмације) права – јер

---

⁶ Нападнуто лице није дужно да измиче пред нападом већ је, напротив у циљу одбране правног добра овлашћено да истовременим противправним нападом на нападачева правна добра осујети, односно онемогући постојећи противправни напад. (Ђурић, и Јовановић, 2013: 38).

се признањем права на нужну одбрану осигурава превласт права над неправом.

1.5. Када се ради о крајњој нужди, тужилац ће је обуставити када чињенични супстрат пријављеног догађаја садржи законске претпоставке за примјену неке од одредабе КЗ с формулацијом искључења противправности. Није кривично дјело оно дјело које је учињено у крајњој нужди (став 1). Крајња нужда постоји кад је дјело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или од добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је пријетило (став 2). Ради се о стању опасности за једно добро коју отклањамо жртвујући друго добро које при томе мора бити мање од зла које је пријетило⁷. Дјело почињено у крајњој нужди није кривично дјело, јер му недостаје противправност. Закон не ограничава добра која се могу налазити у опасности. Код крајње нужде ради се о сукобу два оправдана интереса, дакле о сукобу два права, те она своје оправдање проналази само у начелу самозаштите. За успјешно позивање на крајњу нужду потребно је постојање стања опасности и неминовност жртвовања туђег добра. Крајња нужда као разлог искључења противправности, заснива се на начелу престижног интереса; ако су у питању различити интереси очувања правних добара, допуштено је спасавање једног правног добра на рачун другог увијек када је интерес очувања правног добра које се спасава већи од интереса очувања правног добра које се жртвује. Код отклањања опасности, радња је оправдана крајњом нуждом ако се опасност није могла отклонити на други начин. Радња мора бити прикладна да се њоме отклони опасност, а такође мора представљати и најблаже средство, односно такво средство које туђе добро повређује у најмањој могућој мјери. Мора се примијенити свако доступно средство или начин отклањања опасности, па и бијег, зато што се крајња нужда заснива само на начелу заштите неког интереса, а не и начелу потврђивања права над неправом.

1.6. Тужилац ће обуставити истрагу када чињенични супстрат пријављеног догађаја садржи законске претпоставке за примјену неке од одредаба КЗ са формулацијом „нема кривичног дјела“, а то су:

- чл. 157, ст. 2 КЗ (Учествовање у тучи). Нема кривичног дјела из ст. 1 овог члана ако је лице без своје кривице било увучено у тучу или се само бранило или раздвајало друге учеснике туче.

---

⁷ Када осумњичени својим возилом нагло скрене преко пуне линије у супротну коловозну траку да би избјегао директни судар са возилом које му је долазило у сусрет, великом брзином непрописно у лијевој траци, и на тај начин удари у возило из супротне коловозне траке, поступа у крајњој нужди. (Ђурић, и Јовановић, 2013: 50).

- чл. 204, ст. 4 КЗ-а (Ванбрачна заједница са малољетним лицем). Ако се брак закључи, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

- чл. 308, ст. 2 КЗ (Помоћ учиниоцу послје извршеног кривичног дјела против уставног уређења Републике Српске). Нема кривичног дјела ако је лице коме је учинилац дјела наведених у ставу 1 овог члана брачни друг, лице које са њима живи у трајној ванбрачној заједници, као и сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

- чл. 355, ст. 5 КЗ (Одавање службене тајне). Нема кривичног дјела из става 2 ако ко службену тајну, чија је садржина супротна уставном поретку Републике Српске, објави или посредује у објављивању у намјери да јавности открије неправилности у организовању, дјеловању и вођењу службе, ако објава нема штетне посљедице за Републику Српску.

- чл. 361, ст. 3 КЗ (Непријављивање припремања кривичног дјела). Нема кривичног дјела из става 1 овог члана ако дјело није пријавило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

- чл. 362, ст. 3 КЗ (Непријављивање кривичног дјела или учиниоца). Нема кривичног дјела из става 1, овог члана ако дјело није пријавило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници, као и бранилац, лекар или вјерски исповједник учиниоца.

- чл. 363, ст. 5 КЗ (Помоћ учиниоцу послје извршеног кривичног дјела). Нема кривичног дјела из ст. 1 до 3 овог члана ако је помоћ пружило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

2. Разлози обуставе истраге ради постојања околности које искључују кривицу осумњиченог односе се на субјективне, психичке чињенице и околности везане на процесе у душевној сфери учиниоца. Ријеч је о недостатку неког од елемената кривице, а то су урачунљивост учиниоца у вријеме извршења кривичног дјела и умишљај. Кривица за кривично дјело постоји и ако је учинилац поступао из нехата, ако то закон изричито одређује. Значи тужилац може обуставити истрагу по принципу да нема казне без кривице, који гласи да нико не може бити

кажњен, нити се према њему могу изрећи упозоравајуће санкције ако није крив за учињено дјело. Ово се може радити код института стварне заблуде или код заблуде о бићу кривичног дјела, који гласи да није крив учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није био свјестан неког његовог законског обиљежја или који је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело било дозвољено.

3. Тужилац ће наредбом истрагу обуставити уколико установи да нема довољно доказа односно нема довољно доказа за основану сумњу да је осумњичени учинио кривично дјело (чл. 232, ст. 1, тачка ц) ЗКП-а. Постојање или непостојање основане сумње⁸ да је осумњичени починио пријављено кривично дјело је фактично питање сваког конкретног случаја. Ради се о сумњи која се заснива на подацима и доказима који терете пријављено лице, па ако нема доказа који са разумном вјероватноћом указују на осумњиченог као учиниоца, истрага ће се обуставити. Ова врста обуставе истраге, која може бити резултат субјективних пропуста у смислу недовољног квалитета и количине чињеница, односно у непостојању доказа којим су потврђене основане сумње да је осумњичени починио кривично дјела, значајна је и за контролу квалитете полицијског рада. Дакле, ту се ради о обустави истраге гдје се највјероватније, ради недовољног квалитетног рада, погрешно одлучено о подношењу извјештаја тужиоцу, сматрајући да постоји основана сумња да је одређено лице учинилац кривичног дјела. Полицијски службеници су дужни оцијенити јесу ли прикупили довољно доказа за подношење извјештаја, односно не могу подносити извјештај против осумњиченог ако не постоје чињенице које потврђују основе сумње. Када постоји сумња о некој ситуацији потребно се претходно консултовати са тужиоцем. Из анализе случајева о обустави истраге због недостатка основане сумње полиција може утврдити шта у практичном смислу тужилац сматра под тим појмовима, коју количину и квалитет правно релевантних чињеница је потребно прикупити да би се поднио извјештај.

---

⁸ Обустава истраге против осумњичени Ф.Г. који пориче учињење кривичног дјела разбојништва из чл. 233, ст. 1, КЗ, а из записника о саслушању оштећене З.У. да је лице, које ју је сачекало пред лифтом зграде у којој станује из њене руке пријетећи да ће је испребијати истргло њену торбу у којој се, између осталог налазио и новчаник са око 80 КМ, те одмах након тога изашло из зграде, је имало на глави навучену црну чаралу с прорезима за очи и да је она из тог разлога не би могла препознати. Из записника о претресу стана осумњиченог Ф.Г. произилази да у стану осумњиченог није пронађен ниједан од предмета. При таквом стању ствари, исказ свједока О.П. дат током истраге, с обзиром на његову садржину, није довољан доказ за закључак о постојању основане сумње да је осумњичени учинио кривично дјело. Хипотетички случај. (Филиповић ет. ал., 2006: 40). Презето 29.12.2016 са, www.pravosude.ba/vstv/.

У овом случају, наредба о обустави истраге је релативног карактера, јер је остављена могућност поновног отварања истраге – уколико се накнадно добију нове чињенице и околности које указују да постоје основи сумње да је осумњичени учинио кривично дјело.

4. Четврти разлог, као процесна сметња, на основу којег тужилац доноси наредбу да се обуставити истрага постоји ако је из пријаве и пратећих списа очигледно, односно у току истраге се установи да је дјело обухваћено амнестијом, помиловањем или застарјелошћу или постоје друге сметње које искључују кривично гоњење.

4.1. Амнестија је акт законодавног органа (чл. 70, ст. 1, тач. 10 Устава Републике Српске) којим се у форми закона поименично неодређеном кругу лица даје ослобађање од кривичног гоњења (*аболиција*). Она представља акт милости законодавца на основу којег се обуставља истрага.

4.2. Помиловање као акт милостије који је у искључивој надлежности председника Републике Српске (чл. 80, ст. 1, тач. 5 Устава Републике Српске) није прописао *аболицију* односно могућност ослобађања од кривичног гоњења (чл. 117, КЗ-а), тако да овај институт и ако је прописан ЗКП практично и не може бити разлог за обуставу истраге.

4.3. Застарјелост за вођење кривичног гоњења је у вези са чл. 111 (Застарјелост кривичног гоњења) и чл. 112 (Ток и прекид застарјевања кривичног гоњења) КЗ.

Проток одређеног времена од извршења кривичног дјела има за посљедицу немогућност кривичног гоњења. У чл. 111 КЗ, прописани су рокови за застарјелост кривичног гоњења, а критеријум за дужину рокова јесте прописана казна. Ако је за кривично дјело прописано више казни, рок застарјелости одређује се по најтежој прописаној казни. Ради се о одредбама опшег карактера, што значи да се примјењују у односу на сва кривична дјела. Код продуженог кривичног дјела, рок застарјелости кривичног гоњења рачуна се од предузимања радње посљедњег дјела које улази у састав продуженог кривичног дјела. Код кривичних дјела нечињења рок застарјелости кривичног гоњења почиње се рачунати од престанка дужности нечињења. Рок застарјелости кривичног гоњења за кривична дјела извршена у стицају рачуна се посебно за свако поједино кривично дјело (Стојановић 2012: 359). Док тече рок застарјелости кривичног гоњења, могуће је продужење тог рока, у случајевима обуставе и прекида застарјелости. Сметња која доводи до обуставе застарјелости кривичног гоњења може бити правне природе (нпр. душевна болест учиниоца усљед које се не може водити кривични поступак). Прекид наступа у два случаја. То је свака процесна радња која се предузима

ради гоњења учиниоца због учињеног кривичног дјела⁹, и кад учинилац у вријеме док тече рок застарјелости учини исто тако тешко или теже кривично дјело.

Неке процесне радње могу да трају извјесно вријеме, тако да рок застарјелости почиње поново да тече тек онда када је та радња довршена. Тако, у случају расписивања потјернице од стране полиције, та радња траје све до повлачења потјернице. То значи и да у периоду док је потјерница на снази не може да наступи релативна застарјелост кривичног гоњења. За кривична дјела против полног интегритета, брака и породице учињена на штету лица млађих од 18 година застарјелост почиње тећи од дана пунољетства оштећеног. С обзиром на то да би могућност обушаве и прекида могла практично да доведе да се институт застарјелости не примјењује, предвиђен је институт апсолутне застарјелости и она наступа протеком двоструког рока предвиђеног за релативну застарјелост кривичног гоњења.

4.4. Постојање других сметњи односно околности које искључују кривично гоњење као основ, и разлог за обушаву истрага, представља негативне процесне претпоставке или процесне сметње, као што су:

- Изостанак приједлога за предузимање гоњења као законска сметња прописана за кривична дјела: повреда тајности писма или других пошиљки (чл. 172, ст. 1); неовлашћено откривање професионалне тајне (чл. 173); утаја¹⁰ (чл. 235, ст. 1, 2 и 5); одузимање туђе ствари (чл. 236, ст. 1); превара (чл. 239, ст. 2); оштећење туђе ствари (чл. 249, ст. 1); оштећење туђих права (чл. 251, ст. 1); гоњење у случају кад је учинилац у блиском односу са оштећеним (чл. 256), гдје је прописано да се за кривична дјела: крађа, утаја, одузимање туђе ствари, одузимање моторног возила, противправно заузимање земљишта, отуђење туђих права, оштећење

---

⁹ Обуштава истраге против осумњичени Ф.Г. који пориче учињење кривичног дјела разбојништва из чл 233 став 1 КЗ, а из записника о саслушању оштећене З.У. да је лице, које ју је сачекало пред лифтом зграде у којој станује из њене руке пријетећи да ће је испребијати истргло њену торбу у којој се, између осталог налазио и новчаник са око 80 КМ, те одмах након тога изашло из зграде, је имало на глави навучену црну чарапу с прорезима за очи и да је она из тог разлога не би могла препознати. Из записника о претресу стана осумњиченог Ф.Г. произилази да у стану осумњиченог није пронађен ниједан од предмета. При таквом стању ствари, исказ свједока О.П. дат током истраге, с обзиром на његову садржину, није довољан доказ за закључак о постојању основане сумње да је осумњичени учинио кривично дјело. Хипотетички случај. (Филиповић ет. ал., 2006: 40). Преузето 29.12.2016 са, www.pravosuđe.ba/vstv/.

¹⁰ Обуштава истраге против И.Ц. који је дана 31.03.2016. год. у ххх пронашао мобилни телефон марке „Самсунг“ ГТ-И8262, број 359705050031773, власништво Н.Л. и исти у намјери да за себе прибави противправну имовинску користи, противпрвно присвојио, чиме би, починио кривично дјело Утаја из чл. 235, ст. 5, КЗ. Оштећена Н.Л. као свједок у изјави на записник, није ставила тужиоцу приједлог за кривично гоњење. И.М. Хипотетички случај.

стамбених и пословних зграда и просторија, ако су учињена према брачном другу, сроднику по крви у правој линији, брату или сестри, усвојоцу или усвојенику или према другим лицима са којима учинилац живи у заједничком домаћинству, гоњење предузима по приједлогу; неовлашћено коришћење рачунара или рачунарске мреже (чл. 292е, ст. 1) и самовлашће (чл. 397, ст. 1).

- Околности које искључују кривично гоњење и доводе до тога да се неће наредити спровођење истраге постоје у случају када два или више тужилаштава предузимају мјере и радње о истом¹¹ кривичном дјелу.

- Затим, околност да је ранији брак престао или је поништен, гоњење се неће предузети, а ако је предузето обуставиће се код кривичног дјела двобрачност (чл. 202, ст. 3), којим је прописана казна оном ко закључи нови брак иако се већ налази у браку (ст. 1) и оном ко закључи брак са лицем за које зна да се налази у браку (ст. 2).

- Исто тако, код кривичног дјела ванбрачна заједница за малољетним лицем (чл. 204, ст. 4) гоњење се неће предузети, а ако је предузето обуставиће се против пунољетног лице које живи у ванбрачној заједници са малољетним лицем узраста до 16 година (ст. 1), те родитеља, усвојоца или староца који малољетном лицу из ст. 1, допусти да у ванбрачној заједници живи са другим лицем или га на то наведе (ст. 2), ако се закључи брак.

- Као процесна сметња или негативна процесна претпоставке постоји у случају ако је дјело већ правоснажно пресуђено (*res judicata*) која се доказује правоснажном судском одлуком. Правоснажност је особина судске одлуке (пресуде или рјешења) да се не може побијати редовним правним лијековима (формална правоснажност). Наступа када се судска одлука више не може побијати жалбом или када жалба није допуштена. Ради се о поштовању начела *ne bis in idem* по ком нико не може бити поново суђен за дјело за које је већ био суђен пред судом и за које је донесена правоснажна судска одлука (чл. 4, ЗКП). Сврха установе правоснажности образлаже се потребом правне сигурности која тражи да судска одлука, у одређеном тренутку, постане несумњива и коначна. Правоснажност даје судској одлуци извјесност и правну снагу.

- Материјално-правни имунитет председника и судија Уставног суда,

---

11 Увидом у комплетно достављени спис Окружног тужилаштва Бијељина утврђено је да је по основу идентичне документације, а која се односи на целокупан догађај, узете изјаве како од осумњиченог, а тако и од саслушаних свједока, те комплетни доказни материјал, да се ради о истом кривичном предмету против осумњиченог хххх, а против којег је Окружно тужилаштво Бањалука под својим бројем Т13 0 КТПО хххх13 дана хххх године код Основног суда Приједор подигло оптужницу за кривично ђело Недозвољена трговина из члана 281. став 3. и 4. а у вези са ставом 1.К3 РС, а која оптужница је и потврђена код Основног суда Приједор. Сходно горе наведеном а из разлога што постоје друге околности које искључују кривично гоњење, одлучено је да се истрага у овом предмету неће спроводити. (**Радуљ, 2014: 5**)

те судија, за мишљење дато при доношењу судске одлуке и материјално-правни имунитет посланика у Народној скупштини и чланова Вијећа народа неће бити кривично одговорни за било који поступак извршен у оквиру њихових дужности у законодавним органима Републике Српске, што подразумева поступке који проистичу из дужности коју појединац обавља у Народној скупштини или Вијећу народа према важећим одредбама и дефиницији из Устава Републике Српске. Уколико у току кривичног поступка наведено лице изјави да је поступак који је основа за покретање кривичног поступка извршен у оквиру његових дужности то питање ће се расправити и рјешавати одлуком надлежног суда (чл. 3 и 6 Закон о имунитету Републике Српске *Службени гласник РС* бр: 69/02).

Из наведених законских одредби о имунитету произилази да само уколико надлежни суд прихвати изјаву лица које се позвали на имунитет тужилац може обуставити истрагу.

Главни тужиоци, замјеници главних тужилаца и тужиоци не могу бити позвани на кривичну одговорност ни за једно дјело учињено у вршењу службе (чл.29 Закон о тужилаштвима Републике Српске, *Службени гласник РС* бр: 55/02, 85/03, 115/04 и 68/07).

- Кривично правни имунитет представника државе (шефова држава, влада, министара вањских послова, дипломатских и конзуларних представника, међународних организација) је дио обичајног права, и он се као релевантан појављује већ на почетку неког поступка, и по правилу има за посљедицу, изузеће од јурисдикције државних органа према представнику државе, (Милисављевић 2015: 24), све у складу са бројним међународним уговорима који прихватају правила да се највишим представницима држава морају признати имунитети због природе функције на којој се налазе.

- Према осуђеном лицу гоњење се неће предузети ако је у вријеме издржавања казне затвора, казне дуготрајног затвора или казне малолетничког затвора учинио кривично дјело за које закон прописује новчану казну или казну затвора до једне године. У таквим случајевима примјениће се дисциплинска мјера (чл. 43, ст. 3 КЗ).

- За држављанина Републике Српске, као и за странца који учини кривично дјело у иностранству према Републици Српској или њеним држављанима, гоњење се неће предузети: ако је учинилац потпуно издржао казну на коју је у иностранству осуђен; ако је учинилац у иностранству правноснажном пресудом ослобођен; ако се за кривично дјело по страном закону гони по захтјеву оштећеног, а такав захтјев није поднесен (чл. 123, ст. 2, КЗ).

- Ако странац на територији Републике Српске, на домаћем броду, без обзира гдје се брод налази, домаћем цивилном ваздухоплову док је у лету, или у домаћем војном ваздухоплову, без обзира гдје се ваздухоплов налази учини кривично дјело, гоњење странца може се, под условима

узајамности уступити страни држави (чл.123, ст. 5, КЗ). Билатерални међународни уговори о правној помоћи у кривичним стварима Босна и Херцеговина закључила је са тридесет једном државом.

- Давање имунитета свједоку од стране тужиоца (чл. 149, ст. 3, ЗКП). Набрајајући права и дужности тужиоца, ЗКП у чл. 43. ст. 2. тачка в, прописује да тужилац има право и дужност да даје имунитет у складу са законом. Одредбом чл. 149, ст. 3, ЗКП прописано је да ће свједок који користи право да не одговара на поједина питања, одговорити на та питања ако му се да имунитет, те да имунитет даје тужилац у складу са законом. Свједок који је добио имунитет и који је свједочио неће се кривично гонити, осим ако је дао лажан исказ.¹² Имуитет као облик заштите од самооптуживања је имунитет који се примјењује према оним лицима које би одавањем различитих информација, података и доказа органима гоњења, себе изложиле кривичном гоњењу (Милетић и Додик, 2012: 8). Овај имунитет се даје најчешће у замјену за свједочење против другог учиниоца, а углавном се примјењује као ефикасно средство за „разбијање“ злочиначких удружења и процесуирање тешких кривичних дјела организираног криминала и тероризма. За таква лица користе се различити називи: „свједоци под имунитетом“, „свједоци – покајници“, „кронски свједоци“ или „свједоци сарадници правде“.

Примјена начела *ne bis in idem* је такође разлог да тужилац неће предузимати

кривично гоњење када утврди да је осумњичени већ био суђен за дјело пред судом и за које је донесена правоснажна судска одлука. *Bis* – начело *ne bis in idem* се примјењује само ако су ослобађајућа или осуђујућа одлука постале правоснажне (*res judicata*). *Idem* - Истовјетност лица и истовјетност дјела, при чему је битан чињенични опис дјела, а не његова правна квалификација. (Филиповић, 2015: 1).

Покретање и вођење поступка због истог дјела за које је оптужени оглашен одговорним и кажњен у прекршајном поступку, представља повреду начела *ne bis in idem* (пресуда Суда БиХ број: Крж од 22.11.2011. г.) О питању постојања двоструког суђења и кажњавања треба дати одговоре на питања: да ли је прва казна по својој природи била кривичноправна; да ли је дјело због којег је оптужени кривично гоњен исто; и да ли је постојала двострукоост поступка.

Према пракси Европског суда усвојеног у предмету *Муслија против*

---

12 Добијање имунитета од стране тужиоца неког лица, које је касније било свједок у том кривичном поступку, не значи да је то лице добило статус информатора, па према томе у том случају не ради се о посебним истражним радњама. Тужилац је свједоку РС. својом одлуком дао имунитет, на шта је овлаштен, а донио је и наредбу о обустави истраге против свједока, односно да се неће кривично гонити, осим ако да лажан исказ (пресуда Окружног суда у Бањој Луци број: 71 0 К 012689 09 Кжж од 13.04.2009. год.).

Босне и Херцеговине (бр.: 32042/11, Европски суд за људска права, Страсбург, доступно на www.mhrr.gov.ba), Европски суд је указао на аутономно значење термина „осуђен“ у прекршајном поступку који се, према чл. 6, Европске конвенције у вези са чл. 4, ст. 1, Протокола бр. 7, уз Европску конвенцију изједначава са „кривичним поступком“. Даље је у том предмету Европски суд навео да апелант не може бити у кривичном поступку проглашен кривим за кривично дјело које се односило на исто понашање за које је кажњен у прекршајном поступку и које је, у бити, обухватало исте чињенице. Наведене ставове Европског суда у својим каснијим одлукама прихватио је и Уставни суд БиХ (види: Одлука број 381/11 од 24. априла 2014. године и Одлука број 2028/11 од 8. маја 2014. год.).

5. Одлука тужиоца за малољетнике да према малољетнику не покрене поступак. Одредбе кривичног поступак према малољетницима као посебном (Димитријевић 1965: 261) кривичном поступку садржане су у Закону о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку – ЗМ (*Службени гласник РС* бр: 13/10 и 67/13). Онда када ништа није посебно предвиђено у ЗМ, примјењују се општа законска правила. Тужилац за малољетнике пријаву оцјењује у првом реду примјеном одредбе чл. 232, ст. 1, и 224, ст. 3 ЗКП, то значи да ако постоје околности за обуству истраге, примјеном општих одредби, дужан је на исти начин поступити и према малољетнику. На примјер: ако нема основане сумње, наступила је застара или околност која искључује кривично гоњење, ради се о дјелу малог значаја; у односу на пријаву тужилац ће поступити једнако као да се ради о одраслом лицу. Примјена посебних начела вођења поступка према малољетнику не смије резултирати фактичким довођењем малољетника у неповољнији положај (на примјер да се за кривично дјело за које нема основане сумње да га је малољетник починио покреће поступак, без обзира на то што је из личне анемнезе видљиво да би малољетнику била потребна нека врста третмана).

- За кривична дјела за која је прописана новчана казна или казна затвора до пет година тужилац за малољетнике не мора покренути кривични поступак према малољетнику, тј није дужан да поступи по начелу легалитета кривичног гоњења, већ супротно, може поступити према начелу опортунитета кривичног гоњења, било безусловно, руковођен тиме да не би било цјелисходно да се води поступак према малољетнику, с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којим је учињено, ранији живот и лична својства, било уз постављање одређених услова малољетнику (условни опортунитет кривичног гоњења), што се своди на одговарајући пристанак малољетника и његових родитеља, усвојоца или стараоца, органа старатељства, те спремност

малољетника да испуни један или више васпитних препорука. Тужилац може поступити на исти начин и у случају кривичних дјела са прописаном казном затвора преко пет година ако је такво поступање у складу са личним својствима, средином и приликама у којима малољетник живи и сразмјери са околностима и тежином учињеног кривичног дјела.

Поред тога, када је извршење казне или васпитне мјере у току, тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка за друго кривично дјело малољетника, ако с обзиром на тежину тог кривичног дјела, као и на кривичну санкцију која се извршава, (долази у обзир било која санкција, било заводска или она која се извршава на слободи), не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичне санкције за то (ново или новооткривено) дјело.

Када тужилац за малољетнике утврди да дијете које у вријеме извршења кривичног

дјела није навршило 14 година, обуставће истрагу, јер такво лице не може бити одговорно за кривично дјело. Дијете не може сносити кривицу, без обзира на реалан степен зрелости, њихову личност или било коју другу субјективну околности. Таквом дјетету не могу се изрећи кривичне санкције нити примјенити друге мјере (чл. 2, ст. 2 ЗМ). Старосна граница способности за сношење кривице дефинисано је у објективном смислу и везано је само за узраст лица у вријеме извршења дјела (Шкуљић, 2011: 330).

ПРАВО НА ПРИТУЖБУ

На јавно тужилачку одлуку, наредбу о обуставу истраге, постоји право на притужбу које припада оштећеном, у року од осам дана, канцеларији тужиоца. Поред наведеног права, законодавац не прописује било какву одредбу о начину на који се поступа по поднесеним притужбама. Након пријема притужбе и упознавања са предметом, главни тужилац може од поступајућег тужиоца затражити потрбна појашњења ради разјашњења појединих чињеничних питања (Барашин и Хасанспахић, 2009: 513). Рок, форма и врста одлуке за рјешавање притужбе није прописана, али по притужбама треба поступити у разумном року, у форми рјешења као генеричкој форми за одлуке када је у питању функционисање државних органа. Главни тужилац може донијети сљедеће одлуке: одбацити притужбу као недопуштену у случају када није поднијета против наредбе о обустави истраге, у случају када је поднијета од полиције или као неблаговремену, с обзиром на то да је прописан законски рок од осам дана за њено подношење; одбити притужбу као неосновану када утврди да је поступајући тужилац дошао до правог закључка и поступио

у складу са законом; и уважити притужбу као основу и наложити наставак истраге и указати које је радње потребно предузети у наставку истраге. Главни тужилац о одлуци по притужби дужан је да обавијести и оштећеног.

ЗАКЉУЧАК

Може се закључити да тужилац за вршење своје уставне и законске функције у пуном капацитетуима овлашћење да у појединим случајевима и под законом предвиђеним условима одлучи да обустави истрагу, када прикупљени докази не указују на постојање кривичног дјела и кривичне одговорности, када околности случаја указују да кривична санкција није неопходна и да би и суд у судском поступку оптуженог ослободио од казне, када се ради о дјелу малог значаја, када недостаје неки од елемената из законског описа бића пријављеног кривичног дјела, или због недостатка неког посебног елемента кривичног дјела о којем се ради или о неким другим случајевима који искључују кажњивост. Сва кривична дјела прописана матријалним законодавством Републике Српске, осим оних које је починило неурачуљиво лице, могу бити предмет оцјене тужиоца. Тужилац, служећи се својим увјерењем заснованим на закону, након што утврди да не постоје основане сумње о почињењу кривичног дјела доноси јавнотужилачку одлуку о обустави истраге. Једино у случају када тужилац добије нове чињенице и околности које указују да постоје основи сумње да је осумњичени учинио кривично дјело остављена је могућност поновног отварања истраге. У активности институција гдје су запослена овлашћена службена лица, а посебно у полицији, потребно је вршити анализе случајева о обустави истраге због недостатка основане сумње, јер се тако може утврдити шта у практичном смислу тужилац сматра под тим појмовима, коју количину и квалитет правно релевантних чињеница је потребно прикупити да би се поднио извјештај. С обзиром на то да у пракси постоје обимни предмети у којим су предузете бројне мјере у циљу откривања кривичног дјела, проналажења осумњиченог, руковођењу и надзору над истрагом, управљању активностима овлаштених службених лица који прикупљању изјаве и доказе, издавању позива, наредби, захтјева и др., а на крају резултат тог рада буде одлука о обустави истраге, интерним актима тужилаштва такав рад тужиоца требало би вредновати као и рад по подигнутој оптужници, како би се и због тога избјегло подизање оптужница којим се троше тужилачко-судски ресурси.

Законска рјешења у погледу притужби на наредбу о обустави истраге су непотпуна, те их је нужно унаприједити интерним процедурама тужилаштва ради поступања по истим.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бабић, М. ет. ал. (2005), *Коментари кривичних/казнених закона у Босни и Херцеговини*, Сарајево: Савијет/ Вијећа Европе и Европска комисија.
2. Бачић, Ф. (1995), *Кривично право општи дио*, Загреб, Информатор.
3. Барашанин М. и Хасанспахић Ђ., (2009), Начин рјешавња приговора/притужби на одлуке тужиоца у контексту унутрашњег функционисања тужилаштва, Бања Лука, *Правна ријеч - часопис за правну теорију и праксу*, 19/2009, 513-517.
4. Димитријевић, Д. (1965), *Кривично процесно право*, Београд.
5. Делић, Н. (2006) Незнатна друштвена опасност и дело малог значаја, Београд, *Прилози пројекту 2005*, 2006, 23-40.
6. Ђурић В.и Јовановић Д. (2003), *Практикум за кривично право*, Београд, “Сл. гласник”.
7. Милетић А. и Додик Б. (2012), Имунитет свједока, Сарајево, *Пројект за јачање тужилачких капацитета ВСТВБиХ*, 2012, 1-118.
8. Милисављевић, Б. (2015), Кривично правни имунитет представника државе, Београд *НБП Журнал за криминалистику и право*. 1/2015, 17-27.
9. Радујко Г. (2014), Израда тужилачких аката, Бања Лука, *ЈУ ЦЕСТ*, 2014, 1-38.
10. Симовић, М. (2013), Основне карактеристике система кривичне истраге у Босне и Херцеговине и њен утицај на поједностављење кривичног поступка, Београд, *Мисија ОЕБС*, 2013, 114-131.
11. Стојановић, З. (2012), *Коментар кривичног законика*, ЈП Службени гласник, Београд.
12. Тегелтија, М. ет ал., (2006) *Модул I, Истражни поступак*, ВСТВБиХ, Сарајево.
13. Филиповић, Љ. ет. ал., (2006), *Модул II, Поступак оптужења*, ВСТВБиХ, Сарајево.
14. Филиповић, Љ. (2015), Кривична оптужба, Банја Лука, *ЈУ ЦЕСТ*, 2015, 1-38.
15. Шкуљић, М. (2011), *Малолетничко кривично право*, Правни Факултет, Београд.

CESSATION OF INVESTIGATION

Ivan Macura, MA¹³
District Prosecution Banja Luka

Abstract: This article deals with the measures and actions undertaken by the prosecutor with positive legal aspect in the Republic of Serbian, application of substantive and procedural rules when making an order terminating the investigation. This paper discusses institutes, circumstances, interference, degree of suspicion, legal basis and procedural mechanisms to solve applications and reports on *kriminalietu*. The purpose of this paper is that in the current investigation concept formulated exclusively for the principle of legality, to point out that the applicants at first the police suspected the existence of a criminal offense should be more consultation with the Prosecutor, to increase the quality of work, before submitting the report to assess whether enough evidence regularly analyzed case terminating the investigation with the aim of reducing the inflow of cases and *bezpotrebnog* spending Prosecutorial judicial capacity.

Regarding certain issues regarding the suspension of the investigation are set, are presented as theoretical attitudes and practices, and since investigations are generally secret, examples are presented as hypothetical.

Keywords: suspension of the investigation, the reasons for the complaint, the decision

---

¹³ Email: icomacura@gmail.com